

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht 2025	3904830		27 mei 2025

Geachte leden van de raad,

Inleiding

De provincie Overijssel geeft samen met de Overijsselse gemeenten inhoud aan interbestuurlijk toezicht op de Overijsselse gemeenten. Interbestuurlijk toezicht is een bestaande wettelijke provinciale taak waarbij de provincie toezicht houdt op de taakuitoefening in medebewind door gemeenten. De provincie en de gemeente(n) hebben die nieuwe manier bereikt door het gezamenlijk aangaan van een overeenkomst. Deze overeenkomst is in 2022 geactualiseerd (zaaknummer 3357287).

Met de overeenkomst geven we gezamenlijk inhoud aan de Wet revitalisering generiek toezicht zoals deze is vastgelegd in de Gemeentewet (zie o.m. de art. 124a e.v. Gemeentewet). Doel van de overeenkomst is, dat zowel de gemeente als de provincie zich inspant om op basis van transparantie, begrip en vertrouwen te komen tot een effectieve en efficiënte wijze van interbestuurlijk toezicht. Eén van de instrumenten hierbij is het jaarlijks vaststellen door Gedeputeerde Staten (GS) van een totaalbeeld met afsprakenkader per gemeente. Het totaalbeeld 2025 voor de gemeente Hengelo is recent geactualiseerd vastgesteld door het College van GS. Het College wil u hiervan door middel van deze brief informeren. De GS-brief met bijlage treft u als bijlage aan. Indien gewenst kunnen wij u tijdens een politieke markt mondeling informeren over de achtergrond van deze werkwijze.

Totaalbeeld 2025

Door het College van GS is op 15 april 2025 het totaalbeeld gemeente Hengelo voor 2025 vastgesteld. Dit totaalbeeld is afgestemd met de gemeente. Het totaalbeeld is over het geheel genomen vergelijkbaar met dat van 2024, en dat betekent dat het totaalbeeld andermaal op oranje is gekomen.

Voor het domein Financiën was reeds bekend dat de provincie tot het oordeel zou komen dat het beeld voor Hengelo oranje kleurt. Mede door te weinig financiële middelen vanuit het Rijk hadden we in de huidige Beleidsbegroting 2025-2028 geen structureel sluitende meerjarenramingen. Over de te lage compensatie loopt een discussie tussen gemeenten en Rijk over taken en middelen, die niet met elkaar in balans zijn. De uitkomsten van de discussie van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk leiden weliswaar wel tot een geringe afname van de onzekerheid voor de jaren 2026 en 2027, maar vanaf 2028 wordt het financiële beeld alleen maar slechter door onvoldoende compensatie.

Met ingang van 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden. Daar hebben we ons als gemeente ook op gefocust. Op 15 mei jl. heeft de raad dit laatste deel van de omgevingsvisie vastgesteld.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

S171221

Gemeente Hengelo
T.a.v. College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 18
7550 AA HENGELO OV

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
overijsselloket@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Mevr. S. Wiltिंगe
Telefoon +31384998793
S.Wiltिंगe@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
15.04.2025	D2025-04-007576	2025-011578	1 van 2		01.04.2025	

Onderwerp: Totaalbeeld Interbestuurlijke Toezicht (IBT) 2025

Geacht college,

Hierbij sturen wij u het totaalbeeld interbestuurlijk toezicht (IBT) van uw gemeente, dat wij tijdens onze vergadering van 15 april 2025 hebben vastgesteld. Het totaalbeeld is als bijlage 1 bij deze brief gevoegd.

Context

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, willen wij deze taak samen met de Overijsselse gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is ook uitgangspunt van de Overijsselse bestuursovereenkomst IBT.

Het totaalbeeld IBT is opgebouwd uit zes domeinen: Financiën, Omgevingsrecht VTH, Omgevinsrecht RO, Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Basis voor de toetsing is het IBT kader. Dit kader en de totaalbeelden zijn te vinden op onze website: [Interbestuurlijk toezicht per gemeente - Provincie Overijssel](#).

We hebben achtergrondinformatie als bijlage 2 bij deze brief gevoegd over onze werkwijze en ontwikkelingen op de domeinen. In deze bijlage wordt ook aandacht besteed aan de consequenties van de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet voor het interbestuurlijk toezicht.

Totaalbeeld IBT 2025

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. De teksten zijn (ambtelijk) besproken. In het kader van de voorbereiding van het totaalbeeld IBT voor 2025 heeft ook afstemming plaatsgevonden met uw gemeentelijke IBT-coördinator.

De kleuring op de domeinen en van het totaalbeeld heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het kader IBT, in gesprek wil gaan met de gemeente.

Omdat het totaalbeeld van uw gemeente oranje is, zal ook een gesprek tussen de Commissaris van de Koning en de burgemeester plaatsvinden.

Voor een nadere toelichting op de bevindingen per domein verwijzen we naar het bijgevoegde totaalbeeld.

Datum verzending

16.04.2025

Rol raden

Eén van de uitgangspunten in de bestuursovereenkomst is dat gemeente en provincie de verbinding tussen de horizontale verantwoording en het verticale toezicht zullen versterken door beide processen beter op elkaar te laten aansluiten. Ter uitvoering hiervan hebben wij met elkaar afgesproken dat gemeenten het totaalbeeld deel uit zullen laten maken van de planning- en controlecyclus (P&C-cyclus) en dat de provincie zorg zal dragen voor een toegankelijke en actuele dataviewer op de provinciale website met informatie over de totaalbeelden per gemeente en gedurende de afgelopen jaren, welke veel achtergrondinformatie biedt. Zie hiervoor ook de eerder genoemde link naar het interbestuurlijke toezicht op onze website.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht Hengelo 2025

Totaalbeeld 2025: oranje					
Financiën	Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Omgevingsrecht (voorheen Wro)	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Oranje	Oranje	Oranje	Groen

Motivering totaalbeeld

Algemeen

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT (2022). Samen werken provincie en gemeente aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, ieder vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Beoordelingskader IBT

Basis voor de beoordeling is het geactualiseerde IBT beoordelingskader, dat na afstemming met de gemeenten, in december 2024 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Aanpassingen waren nodig in verband met de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet. Zo wordt nu gesproken over het domein Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en het domein Omgevingsrecht (voorheen Wro). Het Overijsselse interbestuurlijk toezicht heeft betrekking op de domeinen Financiën, Omgevingsrecht VTH, Omgevingsrecht, Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Voor Financiën gaat het om provinciaal toezicht op de begroting, en voor de andere domeinen om provinciaal toezicht op de uitvoering van gemeentelijke medebewindstaken.

Totaalbeeld van de gemeente Hengelo: oranje

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. De kleur van het totaalbeeld is dit jaar oranje. In 2023 en 2024 was het beeld ook oranje. De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop actie nodig is. Zoals afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT en het bijbehorende IBT-beoordelingskader gaat de provincie daarover in gesprek met de gemeente.

Beelden op de afzonderlijke domeinen

De domeinen Omgevingsrecht VTH en Erfgoed kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het kader gestelde criteria.

De domeinen Financiën, Omgevingsrecht (voorheen Wro), Informatie- en archiefbeheer en huisvesting statushouders kleuren oranje.

Voor het domein Financiën laat Hengelo een begroting 2025 zien die structureel en reëel sluitend is. De meerjarenraming is echter niet sluitend. Er is geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Dat heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT-beeld voor het domein financiën oranje is.

Op het domein Omgevingsrecht (Wro) kleurt de gemeente Hengelo oranje. De gemeentelijke structuurvisie is van 2007 en niet meer actueel volgens de beoordelings-criteria (ouder dan 10 jaar). In 2025 wordt naar verwachting de derde en laatste fase in de omgevingsvisie vastgesteld. Daarmee is voor het gehele grondgebied de visie gereed. De drie fases worden daarna geïntegreerd tot één samenhangende visie voor het hele grondgebied. Voor dit afsluitende deel heeft Hengelo op dit moment geen planning liggen. Daarmee is het proces nog niet afgerond, dit verklaart de oranje kleuring.

Het informatie- en archiefbeheer is op veel punten op orde bij de gemeente Hengelo. Geconstateerde aandachtspunten worden gestructureerd en met veel inzet aangepakt via een meerjarige roadmap en leidt tot een verbeterde grip op informatie. Vanwege enkele nog openstaande aandachtspunten blijft het beeld op basis van het toetsingskader oranje. Bij doorzetten van de verbeteringen komt groen weer in beeld.

De gemeente Hengelo heeft op het domein Huisvesting Statushouders heeft niet voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2024. We zien dat de gemeente zich sterk in zet voor asielopvang en daarvoor heeft provincie Overijssel veel waardering. Daarnaast verdient Gemeente Hengelo een compliment voor de getoonde inzet in de afgelopen periode op het gebied van de huisvesting van statushouders. De gemeente heeft in de afgelopen periode 2024-II maar liefst 81% van hun achterstand ingehaald; van 78 naar 15 personen. Ondanks het niet behalen van de volledige taakstelling is dit een mooi resultaat.

Geen van de domeinen kleuren rood.

Toelichting op kleuring

Voor de oranje of rode domeinen geldt dat de provincie, zoals hiervoor is aangegeven, het inhoudelijke gesprek wil voeren met de gemeente over de gesignaleerde risico's. Omdat het totaalbeeld van 2025 oranje is, zal ook een gesprek tussen de Commissaris van de Koning en de burgemeester plaatsvinden

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Financiën	Beoordeling Uw begroting 2025 is structureel en reëel sluitend. Dit betekent dat de gemeente onder het reguliere (repressieve) toezicht valt en de begroting 2025 zonder onze goedkeuring kan uitvoeren. De meerjarenraming is echter niet sluitend. Daarnaast is er geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Het bovenstaande heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT-beeld voor het domein financiën oranje is. Context De IBT-kleur was in 2024 oranje. Gemeente Hengelo presenteert een sluitende begroting 2025. Alleen het begrotingsjaar 2025 is structureel sluitend, de jaren 2026 t/m 2028 zijn niet structureel sluitend gemaakt. Hengelo heeft in haar meerjarenperspectief noodzakelijke nieuwe beleidswensen opgenomen, die leiden tot een lastenverhoging in de begroting van bijna € 0,8 miljoen. Het structureel begrotingstekort is in 2028 ruim € 0,7 miljoen. In 2025 worden diverse belangrijke ontwikkelingen opgepakt, o.a. het integraal huisvestingsplan onderwijs, de organisatie van de basisondersteuning dichterbij de inwoners in de wijk en de verdere ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo-Enschede. De focus van gemeente Hengelo voor de lange termijn ligt bij het verder uitbouwen van de strategische agenda. De strategische keuzes zijn o.a. op het gebied van stedelijke ontwikkeling, sociaal domein, wijkgericht werken, duurzaamheid en participatie. De 3 belangrijkste prioriteiten hierbij zijn het behouden en aantrekken van talenten, de jeugdzorg en de energie- & warmtevoorziening. Gemeente Hengelo streeft ernaar om in de nieuw op te stellen Zomernota de tekorten vanaf 2026 verder terug te dringen. Ook blijft Hengelo stevig bij het Rijk (via de VNG) lobbyen voor meer rijksmiddelen passend bij het gemeentelijk takenpakket, zodat taken en middelen goed in balans worden gebracht. Toelichting beoordeling Wij hebben geconstateerd dat: - uw gemeente in staat is, ondanks de financiële druk, de financiële consequenties voor nieuw beleid mee te nemen in de ramingen van de begroting 2025 (en verdere jaren). Daarbij maakt u keuzes en stelt u prioriteiten om te komen tot een voor u zorgvuldige afweging van inzet van middelen. Wij vinden het positief dat u blijft investeren in uw gemeente. - veel gemeenten geconfronteerd zijn met tekorten in de meerjarenraming door het zogenoemde "ravijnjaar". Ook de meerjarenraming van uw gemeente laat tekorten zien. Om bij de komende begroting te zorgen voor een sluitende meerjarenraming heeft u al denkrichtingen/maatregelen opgenomen. Wij vinden het verstandig dat u hier al over heeft nagedacht.	Oranje	- De geraamde uitgaven en inkomsten zijn structureel en reëel in evenwicht. Uit meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, of, - de geraamde structurele uitgaven en inkomsten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, en/of, - er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie of andere onderwerpen. <i>Intensiteit toezicht: gemiddeld</i> - Begroting vergt geen goedkeuring. - Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek. - Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact (2-5 x per jaar). - Monitoren van herstelmaatregelen/begrotingswijzigingen. - Het zijn van sparring partner. - Themaonderzoeken. - Onderzoek programma rekening met accountantsverslag. - Opvragen nota's deel onderwerpen financiële positie

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	Maatregelen hebben vaak tijd nodig om ook daadwerkelijk gerealiseerd te worden. Wij zullen de bij de begroting 2026 uitgewerkte maatregelen beoordelen, daarbij gebruiken we de vastgestelde criteria uit het Gemeenschappelijk toezichtkader.		
Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	Beoordeling 2025 Op basis van de uitgevoerde toetsing van IBT op het domein Omgevingsrecht VTH, de onderlinge samenhang van de documenten en de voortgangsgesprekken, is het kleurbeeld voor de gemeente Hengelo groen. Er zijn wel verbeterpunten waar de gemeente Hengelo het komende jaar aan kan werken. Verbeterpunten vorig jaar De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2024 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbeteringen, maar er blijft op onderdelen aandacht nodig. Beleidskader Hengelo heeft in 2023 een nieuw VTH-beleidsplan voor de thuishaken vastgesteld. Dit VTH-beleid bevat onder andere een probleem-analyse, strategieën, doelstellingen en een risicoanalyse voor de bouw en RO-taken. In het VTH-beleidsplan is ook de werkwijze opgenomen die Hengelo hanteert met betrekking tot de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is in 2023 door Hengelo vastgesteld. In dit beleidsplan zijn onder andere een probleemanalyse, strategieën en doelen opgenomen. Er is nog nadere uitwerking nodig van de gestelde doelen, zodat duidelijk is wanneer de doelen zijn gehaald. Voor de toezichtstaken wordt (gedeeltelijk) gebruikgemaakt van het dynamisch risico prioriteringsinstrument (RPI). Het blijft echter onduidelijk hoe de RPI precies wordt ingezet, hoe de risico inschattingen worden bepaald en welke prioriteiten daaruit volgen. Uitvoeringsprogramma Het uitvoeringsprogramma 2025 voor de thuishaken is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is op hoofdlijnen aangegeven welke activiteiten de gemeente gaat uitvoeren en dat hier capaciteit is om deze activiteiten uit te voeren. Daarnaast is aangegeven hoe er gewerkt wordt aan de realisatie van de beleidsdoelen. Het uitvoeringsprogramma 2025 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven welke activiteiten voor Hengelo worden uitgevoerd. Daarnaast zijn enkele doelstellingen uit het beleid overgenomen in het uitvoeringsprogramma, maar ontbreken de doelen voor de thema's dienstverlening en financiën zoals opgenomen in de verordening van de gemeente.	Groen	Inzicht in uitvoering en handhaving Sluitende beleids- en uitvoeringscyclus, die voldoet aan de beoordelingscriteria. Alle stappen van de cyclus zijn ingevuld. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> - Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: 1 à 2 keer per jaar. - Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef)

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	Rapportage en evaluatie Het jaarverslag 2023 over de thuishaken is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden op hoofdlijnen. Het jaarverslag geeft inzicht in de realisatie van de doelen die in het uitvoeringsprogramma 2023 zijn gesteld. Ook geeft het jaarverslag inzicht in het voldoen aan de kritieke massa zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria. Het jaarverslag 2023 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente is tijdig vastgesteld. Het jaarverslag geeft inzicht in de uitgevoerde activiteiten. In het uitvoeringsprogramma 2023 waren actualisatietoetsen en gepland voor Hengelo, maar uit het jaarverslag 2023 blijkt dat deze niet zijn uitgevoerd. Het jaarverslag geeft onvoldoende inzicht in de realisatie van de voorgenomen doelen. Verbeterpunten Voor 2025 heeft de gemeente Hengelo de volgende verbeterpunten: 1. Geef in zowel het jaarverslag 2024 als het uitvoeringsprogramma 2026 voor de thuishaken gedetailleerder inzicht in de uitgevoerde activiteiten. 2. Zorg voor verdere ontwikkeling van indicatoren en streefwaarden voor de gestelde doelen in het uniforme regionale VTH-beleid voor de taken bij de Omgevingsdienst. 3. Geef in 2025 beter inzicht in de werking van het dynamisch risicoprioriteringsinstrument (RPI) en de daarbij horende risico-inschattingen, zodat inzichtelijk is hoe deze de toezichtstaken sturen. 4. Toets, zoals voorgenomen in het uitvoeringsprogramma 2025 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente, de relevante vergunningen op actualiteit en actualiseer vergunningen indien nodig volgens de wettelijk vastgestelde termijnen. 5. Geef in het jaarverslag 2024 over de taken belegd bij de Omgevingsdienst inzicht in de realisatie van de gestelde doelen.		
Omgevingsrecht (voorheen Wro)	<u>Omgevingsvisie</u> De gemeentelijke structuurvisie is van 2007 en niet meer actueel volgens de beoordelingscriteria (ouder dan 10 jaar). In 2025 wordt naar verwachting de derde en laatste fase in de omgevingsvisie vastgesteld. Daarmee is voor het gehele grondgebied de visie gereed. De drie fases worden daarna geïntegreerd tot één samenhangende visie voor het hele grondgebied. Voor dit afsluitende deel heeft Hengelo op dit moment geen planning voor liggen. Daarmee is het proces nog niet afgerond. Zodra Hengelo een samenhangende visie heeft vastgesteld kan het toezicht beeld weer wijzigen naar groen. <u>Omgevingsplannen</u> De gemeente Hengelo beschikt over actuele bestemmingsplannen (niet ouder dan 10 jaar). voor haar gehele gemeentelijke grondgebied, waarin rekening is gehouden met de provinciale belangen. Na vaststelling van de omgevingsvisie	Oranje	<i>Intensiteit toezicht: gemiddeld</i> - Ambtelijk contact: maatwerk - Interventie: ambtelijk verzoek om toelichting op vraagpunten. - Opschaling via Overijssels opschalingsmodel en bestuurlijk overleg.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	wordt het omgevingsplan gevuld. <u>Implementatie omgevingswet</u> Hengelo is druk bezig met invoering van de omgevingswet. Zo werkt de gemeente op dit moment aan de omgevingsvisie, wordt het omgevingsplan voorbereid en implementeert de gemeente het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).		
Informatie- en archiefbeheer	Algemeen Het beeld van de gemeente Hengelo is gebaseerd op de laatste door B&W vastgestelde <i>Horizontale verantwoording archiefbeheer gemeente Hengelo 2023</i>, op 9 februari 2024 ontvangen, het op 30 januari 2025 ontvangen <i>concept KPI-rapportage horizontale verantwoording over 2024</i> en het op 4 juli 2024 afgelegde verificatiebezoek door de toezichthouder. Hiermee voldoet Hengelo aan de gemaakte informatie-afspraken in het kader van het IBT. Oordeel Het informatie- en archiefbeheer is op veel punten op orde. Geconstateerde aandachtspunten worden gestructureerd en met veel inzet aangepakt via een meerjarige roadmap en leidt tot een verbeterde grip op informatie. Daarvoor verdient Hengelo een compliment. Vanwege enkele nog openstaande aandachtspunten blijft het beeld op basis van het toetsingskader oranje. Bij doorzetten van de verbeteringen komt groen weer in beeld. Regelgeving De archiefverordening en beheerregeling informatiebeheer zijn begin 2024 geactualiseerd. Hierbij is de aanwijzing van de archiefbewaarplaats weggefallen. Dit is in 2024 hersteld. Het ontwikkelen van een toetsbaar kwaliteits-systeem ex art 16 van de Archiefregeling is opgepakt en wordt gericht op KIDO. Er is een nieuw bezoekersreglement vastgesteld. Digitaal werken Er is sprake van achterstand in digitale vernietiging. Processen hiervoor worden ingericht. Het met terugwerkende kracht digitaliseren van het volledige (papieren) archief is in onderzoek. Onderzoek is gaande naar het beheer van archiefbescheiden die zich in andere applicaties dan het zaakstelsel bevinden. Er zijn nieuwe medewerkers aangetrokken om de kennis over informatie- en archiefbeheer te borgen in de organisatie. Een informatiebeheerplan voor Microsoft 365 is gereed en ook is de aanbesteding voor een nieuw zaakstelsel (Djuma) afgerond. Overbrenging Er is veel energie gestoken in het wegwerken van achterstand en formaliseren van overbrengingen. Nagegaan moet worden of er nog machtigingen van GS nodig zijn voor de openbaarheidsbeperkingen langer dan 75 jaar.	Oranje	Zorg voor en beheer van archief op enkele (niet zwaar wegende) aspecten niet op orde <i>Intensiteit toezicht</i>: gemiddeld Frequentie algemeen inspectie bezoek: eens per jaar (met nadruk op benoemde risico's/thema's). Jaarlijks door zorgdrager vastgestelde horizontale verslaglegging via KPI's of vergelijkbaar, ontvangen door gedeputeerde staten. Criterium voor wel/niet zwaar wegend is of sprake is van wel/geen taakverwaarlozing zoals opgenomen in de model KPI-rapportage.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	De hotspotprocedure is vastgesteld in 2024: de monitor is nog niet vastgesteld. Op 16-1-2024 is de overbrenging van 14 archieven geformaliseerd. Hiermee is een flinke achterstand weggewerkt. Vervreemding Hengelo meldt het terugbrengen van enkele rolregisters van de rechtbank Zutphen naar de oorspronkelijke eigenaar. Archiefbewaarplaats Hengelo meldt ook te bewaren materiaal te hebben opgeslagen bij een niet aangewezen archiefbewaarplaats. Dit is niet toegestaan. Voor een e-depot voorziening is Hengelo aangesloten bij het traject dat door de gezamenlijke Twentse gemeenten wordt ingevuld. Er is in 2024 een (tijdelijke) website voor genealogie ontwikkeld, waardoor aktes uit de burgerlijke stand doorzocht kunnen worden. Ook zijn enkele inventarissen toegankelijk geworden via de website van de gemeente. Aandachtspunten voor 2025 - Informatieoverzicht van de organisatie - Formaliseren Hotspotmonitor - Machtiging GS voor archief met openbaarheidsbeperking langer dan 75 jaar		
Huisvesting statushouders	Ieder half jaar krijgen gemeenten per 1 januari en 1 juli door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de realisatiecijfers op peildatum 1 januari 2025 en aanvullende informatie verstrekt door de gemeente. Beoordeling: De gemeente Hengelo heeft niet voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2024. Op 1 oktober was er vanuit het COA een tekort aan koppelingen van 4. Dit tekort heeft er echter <i>niet</i> toe geleid dat de gemeente haar taakstelling niet kon behalen. Er waren namelijk wel statushouders die gekoppeld waren aan de gemeente en gehuisvest hadden kunnen worden. Op 01-10-2024 waren dat er 83 Op 31-12-2024 waren dat er 11 Dit maakt dat het kleurbeeld voor 2024 oranje is. Aandachtspunt: Gemeente Hengelo zet zich sterk in voor asielopvang en daarvoor heeft provincie Overijssel veel waardering. Daarnaast verdient Gemeente Hengelo een compliment voor de getoonde inzet in de afgelopen periode op het gebied van de huisvesting van statushouders. De gemeente heeft in de afgelopen periode 2024-II maar liefst 81% van hun achterstand ingehaald; van 78 naar 15 personen. Ondanks het niet behalen van	Oranje	Niet voldaan aan de wettelijke taakstelling, of de achterstand uit vorige periode(n) is niet volledig weggewerkt. <i>Intensiteit toezicht:</i> gemiddeld 1. Voortgang tweewekelijks monitoren. 2. Gemeente ontvangt een brief waarin acties en termijnen worden gesteld om de achterstand in te lopen. 3. Gemeente stelt in overleg met corporatie(s), regie voerder COA en de provincie een plan van aanpak huisvesting statushouders op, over het inlopen van de achterstanden (naast de taakstelling). 4. Elke 3 maanden is er ambtelijk overleg tussen gemeente en provincie over de voortgang. Indien na 3 maanden (halverwege de taakstelling periode) de verwachting is dat de gemeente de achterstand niet gaat inlopen, kan dit aanleiding zijn voor bestuurlijk overleg.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	de volledige taakstelling is dit een mooi resultaat.		
Erfgoed	De gemeente Hengelo kent een verordening uit 2022. De Erfgoedcommissie heeft 39 adviezen afgegeven waarvan 2x gemotiveerd is afgeweken. VTH is voldoende ingericht. Toezicht op de uitvoering gebeurt door team Erfgoed zelf. De handhaving behoeft aandacht. Er wordt met een piepsysteem gewerkt maar dit is kwetsbaar. Gemeente Hengelo kent een eigen actuele Cultuurhistorische Waardenkaart en een eigen archeologische verwachtingenkaart. Ook zijn cultuurhistorische en archeologische waarden opgenomen in het omgevingsplan. Daarnaast worden de adviseur erfgoed, de erfgoedcommissie en de regio archeoloog in een vroegtijdig stadium bij ontwikkelingen betrokken.	Groen	Voldaan aan eisen Erfgoedwet: • het hebben van een actuele gemeentelijke erfgoedverordening; • het hebben van een onafhankelijke en deskundige gemeentelijke erfgoedcommissie; • deskundige uitvoering van vergunningverlening en handhaving ten behoeve van het aanbrengen van wijzigingen aan rijksmonumenten; • nieuwe bestemmingsplannen conform de Erfgoedwet. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> • Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: maximaal 1 keer per jaar. • Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef).

Achtergrondinformatie bij totaalbeelden IBT 2025

Het totaalbeeld 2025 gaat over het toezichtjaar 2024. Op basis van de uitkomsten van de toetsing zijn risico's en/of verbeterpunten benoemd, die dit jaar (2025) opgepakt moeten worden.

Kleur domeinen

Per domein kunnen de kleuren groen, oranje of rood worden toegekend. De kleuring heeft een signaalfunctie en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het beoordelingskader IBT, in gesprek gaat met de gemeente.

Voor het domein financiën geldt dat GS, in het kader van het provinciale financieel toezicht, de gemeenten in december 2024 geïnformeerd heeft of zij in 2025 onder repressief of preventief toezicht valt. In het geval van preventief toezicht, is de score op IBT-financiën rood. Bij repressief toezicht zijn groen en oranje mogelijk.

Kleur totaalbeeld

Ook het totaalbeeld zelf heeft een kleur (eindkleur). Uiteraard is een goede uitvoering van taken op alle domeinen van belang. Om recht te doen aan de verschillen is ervoor gekozen om bij het bepalen van de eindkleur de domeinen verschillend mee te laten wegen:

- Financiën weegt het zwaarst (gewicht 3), omdat dit doorwerkt op alle gemeentelijke beleidsterreinen.
- Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) en Omgevingsrecht (voorheen Wro) wegen middelzwaar (gewicht 2 per domein). Omgevingsrecht VTH, omdat dit de gezondheid en veiligheid betreft en dit domein sinds 1 oktober 2012 ook flink is uitgebreid door overdracht van de taken van de Inspectie Leefomgeving en Transport. Omgevingsrecht vanwege de grote invloed op de leefomgeving en de provinciale belangen die hiermee gemoeid zijn.
- Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed wegen het minst zwaar (gewicht 1 per domein).

De berekening is als volgt:

Domeinen:	Groen	Oranje	Rood
Financiën	0 punten	3 punten	6 punten
Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)	0 punten	2 punten	4 punten
Omgevingsrecht (voorheen Wro)	0 punten	2 punten	4 punten
Archief	0 punten	1 punt	2 punten
Statushouders	0 punten	1 punt	2 punten
Erfgoed	0 punten	1 punt	2 punten

Laag toezichtregime < 5 punten	Gemiddeld toezichtregime, 5 - 9 punten	Hoog toezichtregime, > 10 punten
--	---	--

Totaalkleur geen groen

Wanneer het totaalbeeld van een gemeente oranje of rood is, zal ook een gesprek tussen de Commissaris van de Koning en de burgemeester plaatsvinden.

Ontwikkelingen 2025

Het interbestuurlijk toezicht is in Overijssel gefocust op de zes toezichtdomeinen. Die domeinen zijn dynamisch en in ontwikkeling. Het is gebruik om voor die domeinen jaarlijks een korte doorkijk te geven naar toekomstige ontwikkelingen. Die doorkijk is hieronder weergegeven.

Financiën

Gemeenten en Rijk vinden elkaar (nog) niet als het gaat om een adequate bekostiging voor de taken die gemeenten uitvoeren. De nieuwe financieringssysteem is met de meicirculaire ingevoerd per 2024. Hiervoor heeft (deels) compensatie plaatsgevonden. Bij de meicirculaire is ook duidelijk geworden dat het ravijnjaar blijft bestaan. Door het afschaffen van de oploep van de opschalingskorting wordt het alleen minder diep.

Voor 2025 lukt het alle gemeenten om een sluitende begroting vast te stellen en zeven gemeenten slaagden er ook in om een sluitende meerjarenraming 2026-2028 te presenteren. Voor veel gemeenten geldt dat zij maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de komende begroting 2026 en (of) meerjarenraming sluitend is of blijft.

Een aantal gemeenten heeft al maatregelen opgenomen of denkrichtingen benoemd. Een aantal gemeenten lijkt hier nog niet over nagedacht te hebben. Dit jaar is het extra belangrijk dat gemeenten tijdig in beweging komen, 2026 is dan namelijk niet ver meer. In de begrotingscirculaire 2026 besteden wij aandacht aan de wijze waarop wij de bezuinigingsmaatregelen gaan beoordelen.

Er bestaat een gerede kans dat bij de komende begroting 2026 er gemeenten zijn die er niet in slagen om een sluitende begroting of meerjarenraming te presenteren. Dan zal er sprake kunnen zijn van preventieve gemeenten. Voor ons als toezichthouder zaak om de gemeenten goed te volgen en met elkaar in gesprek te blijven. Op die manier hopen we dat, als een gemeente preventief dreigt te worden, we dit tijdig in beeld krijgen.

De VNG heeft gemeenten geadviseerd om een structureel en reëel sluitende begroting 2025 vast te stellen. Verder was het advies om nog geen bezuinigingen door te voeren op andere beleidsterreinen dan het sociaal domein vanwege de groei van de jeugdkosten. Dit geldt dan voor de meerjarenraming.

Daarnaast was het advies om rekening te houden met de door de financieel toezichthouders gegeven mogelijkheid om het ontstane nadeel door de vervroegde ingang van de financieringssysteem als incidenteel nadeel aan te merken. Hier hebben 13 van de 25 gemeenten gebruik van gemaakt te weten Almelo, Dalfsen, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Kampen, Losser, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Raalte, Rijssen-Holten, Twenterand en Zwartewaterland.

Daarnaast mochten gemeenten gebruik maken van de inzet van het surplus van de algemene reserve. Er zijn vier gemeenten die hier gebruik van hebben gemaakt, dat waren de gemeenten Almelo (2025 en 2026), Enschede (2025), Hardenberg (2028) en Wierden (2025 – 2028). Waarbij alleen voor Almelo en Enschede geldt dat zij anders geen sluitende begroting 2025 konden vaststellen. Voor Hardenberg en Wierden geldt dat de inzet van het surplus geen effect had op de sluitendheid van hun begroting of meerjarenraming.

Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo)

Binnen het domein Omgevingsrecht VTH (voorheen Wabo) zijn diverse ontwikkelingen gaande. In 2021 deed de commissie Van Aartsen tien aanbevelingen voor een toekomstvast, effectief en slagvaardig stelsel VTH. Dit leidde tot het interbestuurlijk programma "Versterking VTH", een samenwerking van het Rijk, VNG, IPO en Omgevingsdienst NL, waarin opvolging is gegeven aan de aanbevelingen. Het IBP VTH heeft diverse resultaten en producten opgeleverd ter versterking van het VTH. Begin 2025 hebben het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en Omgevingsdienst NL de samenwerkingsafspraken voor de (verdere) versterking van het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)-stelsel ondertekend.

Daarnaast zien wij dat gemeenten moeite hebben om geschikt personeel te vinden, waardoor zij afhankelijk zijn van tijdelijke inhuur, die niet altijd voorhanden is.

Wetgeving: In 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Beide wetten beïnvloeden de wijze waarop vergunningverlening, toezicht en handhaving plaatsvinden. Tot nu toe ondervinden gemeenten en omgevingsdiensten geen grote problemen bij de uitvoering hiervan onder de Omgevingswet. Wel blijft de planning een aandachtspunt, omdat onder de Omgevingswet nieuwe inschattingen nodig zijn en er onzekerheden bestaan over prognoses voor aantallen en kengetallen.

Met de Wkb wordt de toezichtsrol van de gemeente verlegd naar private kwaliteitsborgers. Momenteel geldt de Wkb alleen voor nieuwbouw in gevolklasse 1. Tot nu toe hebben gemeenten nog beperkte ervaring opgedaan met de Wkb en zijn er zorgen bij gemeenten over de werking van de Wkb.

Omgevingsrecht (voorheen Wro)

De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Veel vertrouwde instrumenten zoals bestemmingsplannen, natuur- of watervergunningen en verschillende beleidsnota's, komen te vervallen en worden in een nieuw jasje gestoken. We krijgen te maken met het Omgevingsplan, de omgevingswaarde, BOPA's en een grotere ruimte voor overheden om de verschillende belangen tegen elkaar af te wegen.

Gemeenten krijgen een overgangstermijn voor het vaststellen van de Omgevingsvisie. De verplichting voor gemeenten om een Omgevingsvisie te hebben en het tijdstip daarvoor wordt bij koninklijk besluit vastgelegd. Deze datum is bepaald op 1 januari 2027.

De gemeenten in Overijssel zijn druk bezig met de uitvoering van de Omgevingswet. Zo heeft een groot aantal gemeenten al een Omgevingsvisie vastgesteld.

Erfgoed

Het toetsingskader voor domein erfgoed is in dit jaar op een paar kleine punten aangepast, om aan te sluiten aan de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 is ingegaan. De gemeenten worden getoetst op de volgende punten:

- Het hebben van een actuele erfgoedverordening;
- Het hebben van een onafhankelijke en deskundige gemeentelijke erfgoedcommissie;
- Het aantal adviezen dat deze commissie heeft afgegeven, en hoe vaak hiervan is afgeweken;
- Deskundige uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving, en een juiste omgang met klachten en meldingen;
- De wijze waarop archeologische en cultuurhistorische waarden worden afgewogen bij nieuwe ontwikkelingen.

Het algemene beeld is dat de gemeentes zich bewust zijn van hun taken op het gebied van erfgoed, en deze in de basis op orde hebben. Veel gemeentes maken gebruik van de adviescommissie van het Oversticht en van de adviezen van de regioarcheologen. De wat grotere gemeentes hebben deze kennis zelf in huis. Het VTH-proces is in het algemeen goed op orde. Niet altijd is duidelijk of er bij de uitvoerders hiervan voldoende specifieke kennis op het gebied van erfgoed is. Dit is een aandachtspunt wat landelijk speelt en wat in het landelijke programma Erfgoed en Overheid wordt meegenomen. De antwoorden geven verder inzicht in welke gemeentes met een cultuurhistorische en archeologische waardenkaart werken en welke gemeentes dat nog niet doen.

Huisvesting statushouders

Door de hoge taakstelling en de krapte op de woningmarkt blijft het huisvesten van statushouders ook in 2025 een forse opgave. De halfjaarlijkse taakstelling voor de eerste helft van 2025 is voor Overijssel 1.172 personen te huisvesten. Inclusief de opgelopen achterstand uit voorgaande periode(n) is de opgave 1.892 personen. Het huidige kabinet heeft aangekondigd de wettelijke taakstelling voor de gemeente af te willen schaffen. Het is nog niet duidelijk hoe en wanneer zij dit door kunnen zetten. Tot die tijd blijft de huisvesting van statushouders een wettelijke taakstelling.

Omdat we spreken over toekomstige inwoners van onze gemeenten, die zo snel mogelijk met hun participatie in de samenleving willen beginnen, is het van belang dat we provincie breed een inhaalslag maken. Daarbij helpt de versnelde huisvesting van deze mensen ook bij het ontlasten van asielzoekerscentra, die zijn bedoeld voor opvang van asielzoekers die nog in hun procedure zitten.

Het blijft van groot belang dat gemeenten zich onverminderd blijven inzetten op de realisatie van voldoende sociale en betaalbare woningbouw, om statushouders en andere (aandachts)groepen te kunnen huisvesten. Gemeenten kunnen hiervoor gebruik maken van bestaande Rijksregelingen zoals de 'Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT)'.

De provincie ondersteunt gemeenten bij het realiseren van woningen en als onderdeel daarvan nieuwe huisvestingsinitiatieven voor statushouders. Vanuit de bouwbrigade ondersteunt de provincie met kennis, expertise en capaciteit om projecten tot uitvoer te brengen. De accounthouders ruimte helpen bij ruimtelijke procedures, locatiekeuze en het oplossen van knelpunten zoals flora/fauna, stikstof en netcongestie. Daarnaast informeert de provincie gemeenten over beschikbare en nieuwe (rijks) regelingen en organiseert (ambtelijke) themasessies om zoveel mogelijk opgedane kennis te delen over bruikbare oplossingen.

Het Rijk werkt momenteel aan verschillende (ondersteunings)maatregelen, zoals 'Doorstroomlocaties' en 'de korte klap'. Zodra deze regelingen zijn uitgewerkt en de exacte voorwaarden duidelijk zijn kunnen gemeenten hier ook gebruik van maken. Tot slot kunnen gemeenten ook (regionale) afspraken maken over het eventueel uitruilen van taakstellingen voor huisvesting van statushouders, reguliere asielopvang en de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Informatie- en archiefbeheer

De gemeenten in Overijssel zijn druk bezig om hun informatiehuishouding en -beheer (nog) beter op orde te krijgen. In meerdere gevallen kost het nog enkele jaren voordat de basis op orde is. Tegelijkertijd worden de overheden ook in 2025 en 2026 geconfronteerd met nieuwe regelgeving met veel impact op de informatiehuishouding, waaronder Europese verordeningen en de nieuwe nationale Archiefwet. De Tweede Kamer heeft op 18 februari 2024 unaniem ingestemd met het geamendeerde wetsvoorstel. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2027.

- In het wetsvoorstel zijn een paar zaken aangekondigd waar gemeenten zich op kunnen voorbereiden: 1) het verplicht aanwijzen van een gediplomeerde archivaris als verantwoordelijke voor toezicht op niet-overgebracht archief én overgebracht archief;
- het vormgeven van (nieuw!) een archiefdienst waar overgebracht archief wordt beheerd én actief ter beschikking wordt gesteld aan publiek;
- de grondslag voor openbaarheidsbeperkingen wordt gelijkgetrokken met de Wet open overheid;
- het verplicht overbrengen van informatie na (nieuw!) 10 jaar;
- het verplicht vormgeven van duurzame toegankelijkheid (DUTO) en toepassing van de Baseline informatiebeveiliging (BIO) bij nog niet overgebrachte informatie;
- strengere eisen voor het uitvoeren van migratie van informatie en;
- verschillende processen waarbij de archivaris verplicht geconsulteerd moet worden bij beheerhandelingen door de organisatie.

Voor gemeenten die nog volop in transitie zijn met betrekking tot de informatiehuishouding wordt het volgen en implementeren van nieuwe aanstaande wetgeving een grote uitdaging. In het bijzonder ook in de relatie naar gemeenschappelijke regelingen waar zij in deelnemen, omdat ook daar nieuwe eisen voor worden opgesteld als het gaat om informatie- en archiefbeheer. In Twente is deze opgave onderkend en hebben de 14 gemeenten en enkele gemeenschappelijke regelingen elkaar gevonden in een gezamenlijke aanpak van de archief- en informatiebeheervraagstukken die op hen afkomen. Ook wordt met een opleidingstraject een voorschot genomen op het kunnen aanstellen van meerdere voldoende toegeruste archivariissen.

DGP

#0000#00#X0X0Z6X# - J3CXZ

